

árhító fiatal lány, aki csupán önmagának elképzelt kedvese után vágyakozik. Később átváltozik gyermekét féltő anyává, hogy azután megismerhessük a szenvedő, meghurcolt, kitzasztott asszonyt is. Ezt az ezernyi érzelmet képviselő csodálatos alakot a friss diplomás Sáfár Mónika keltette életre. Teljes átéléssel, mélyről fakadó tiszta érzéssel játszott ez a fiatal színésznő, aki érzelemgazdag játéka mellett csodálatos énekhangjával is elbűvölte a közönséget. A szereplőgárdában amúgy a Madách Színház legnépszerűbb színészei vonultak fel: Szerednyei Béla, Székelyi József, Lőte Attila, Pusztaszeri Kornél, Laklóth Aladár, Koltai János, hogy csak néhány nevet említsék. A főszereplők mégsem a Madáchból kerültek ki. János apostolt Vikidál Gyula, Jézust Sasvári Sándor játszotta a címszereplőéhez hasonló beleéléssel.

Amíg a környezet remekül szolgálta az előadást, addig a kibővült játéktér – az óriási színpad – megnehezítette a szereplők dolgát, nehéz volt „bejátszani” a hatalmas teret. Szintén nehézséget jelentett a forgószínpad hiánya, ezt azonban ügyesen pótolták egyéb díszletekkel. A rendezőt, Nagy Viktort dicsérik, hogy nem esett bele abba a csapdába, amit a szabadtéri előadások lehetőségei nyújtanak. Nem volt tehát tűzijáték, lángtenger, gyertyaáradat, lézerfény – szolid és jól megtervezett világítás tette hangulatossá az előadást.

Hogy a darab a Madách Színház bevételének növelését szolgálja inkább, avagy a mi szellemi épülésünket, azt döntse el ki-ki önmaga. Én úgy gondolom, hogy a három augusztusi este kellemes szórakozást nyújtott a nézőknek, s méltó tiszteletadásnak bizonyult a hatvanéves Szabadtéri Játékok előtt.

Tamádi Rita

Umberto Eco

Két lektori jelentés

Homérosz: Odüsszeia

Nekem személy szerint tetszik a könyv. Igazán lebilincselő, kalandos sztorija van, éppen a megfelelő adag szerelemmel töltve; szól hitvesi hűségéről és kis félrelépésekről (nagyon jól megformált Kalüpszó alakja, igazi kis csábító!), sőt van benne egy leheletnyi Lolitából a Nauszikaá-epizódban, ahol finoman izgatón minden csak felsejlik, s mégis világos lesz, mint a nap. Hozzá még sok

cselekmény, lélegzetelállító jelenetek egyszemű gigászokkal és kannibálokkal, sőt egy kis drog is, épp annyi, hogy ne legyen baj a cenzúrával – mert ha jól tudom, a lóthusz nincs rajta a Kábítószergyűgyi Hivatal jegyzékén. A zárójeleneteket mintha egyenesen a Vadnyugatról kölcsönözte volna a szerző; a bunyó is derék, az íjverseny mesterien izgalmasra sikerült.

Mit mondhatnék még? Az egész sokkal gördülékenyebben olvasható, mint a szerző első regénye, amely begyöpösödött ragaszkodásával a hely egységéhez túlságosan mozdulatlan volt, meg fárasztó is az események áradata miatt – mert a harmadik csata és a tizedik párviadal után az olvasó elfogta a mechanizmust. Ezen kívül pedig láttuk, micsoda galibát okozott a neuwied-i körzeti ifjúsági hivatallal az Akhilleuszról, Patrokloszról és egyáltalán nem csak rejtett homoszexualitásukról szóló történet. Szó sincs erről a második könyvben, itt minden simán megy, sőt még a hangnem is sokkal nyugodtabb, megfontoltabb, hogy ne mondjam: elgondolkodóbb. Ide tartozik a mozaikok hozzáértő összerakása, a szerző eljátszadozik a beleszövítt régmúlt eseményekkel, egymásba fűzi a történeteket. Egyszóval: nagyszerű, ez a Homérosz tényleg jó fej!

Túlságosan jó, mondhatnám... Vajon mindez az ő szemétdombján nőtt? – kérdelem magamban. Írás közben biztosan sokat lehet tanulni (és ki tudja, talán a harmadik könyve tényleg szenzációs lesz), de ami gondot okoz számomra – és ami alapos megfontolás után arra bírt, hogy elutasítsam –, az a káosz, amely a jogigényeknél adódik. Beszéltem erről E. Linder könyvügyönnel; a helyzet minden, csak nem egyszerű.

Először is a szerzőt már nem lehet előkeríteni. Azoknak információi szerint, akik ismerték őt, minden esetben kín volt beszélni vele a szöveg kisebb változtatásairól. Ugyanis állítólag olyan vak volt, mint egy vakondok, és sosem törődött a kéziratral, hiszen úgy tűnik, nem is ismerte igazán. Emlékezetből idézett, többé nem tudta, mit is diktált pontosan, és úgy gondolta, a titkárnő biztosan hozzáfűzött valamit. Így tehát felvetődik a kérdés, valóban ő-e a szerző, vagy csak a nevét adta az ügyszó.

Ez eddig nem lenne baj, hiszen a lektorálás művészete időközben nagyot fejlődött, és sok könyv, amit a lektorátuson átírnak, vagy ami szerzői munkacsoportokból származik (lásd Fruttero és Lucentini), végül nagy siker lesz. Azonban e regénynél túl sok a bizonytalanság. Linder úgy

véli, a jogok nem egyedül Homéroszt illethetik, számolni kellene bizonyos eol dalköltőkkel is, és néhány részletért százalékot kellene nekik felajánlani.

Egy khioszi könyvügnök szerint a jogokat egy ott élő rapszodosz társaságnak kellene igényelnie, akik gyakorlatilag négerként dolgoztak Homérosznak (avagy feketén, bérért írtak helyette). Mindenesetre nem lehet tudni, hogy műveik be vannak-e jelentve a helyi írószövetségnél. Egy szmirnai könyvügnök ellenben azt állítja, hogy Homérosz az egyedüli alkotó, csak közben meghalt, és mivel nem maradt utóda, a jogok Szmirna városára szálltak. Szmirna egyébként nem az egyetlen város, mely ilyen igényeket támaszt. A szerzői jogi törvény 64-es paragrafusára való hivatkozásnak (miszerint egy mű a szerző halála után 70 évvel szabaddá válik) útjában áll, hogy lehetetlen kideríteni, egyáltalán meghalt-e, és mikor halt meg emberünk. Újabb jelentkezett egy bizonyos Kallimakhosz, aki számos jogot vall magáénak, de az Odüsszeiát csak akkor adja, ha átvesszük a „Thébaiakat”, a „Kypriát” és az „Epigonokat” is, teljesen eltekintve attól, hogy ezek a művek nem sokat érnek, sokak szerint még csak nem is Homérosztól származnak. Tegyük fel, vállaljuk ezt, de akkor milyen sorrendbe állítsuk őket? Ezek az emberek manapság mind csak pénzéhes spekulánsok!

A szamothrakéi Arisztarkhosznál óvatosan rákérdeztem, írma-e esetleg egy előszót, hisz rendelkezik a szükséges hírnévvel, és van némi sejtelve arról, hogyan hozza rendbe a dolgot. Így viszont csöbörből vödörbe esnénk, hisz ő éppen „a könyvben” akarja részletesen kifejteni, mi hiteles és mi nem!

Ily módon egy történeti-kritikai kiadást készítünk, és – Isten áldja – magas példányszámot! Akkor inkább engedjük át az egészszet a Görög

Klasszikusok Kiadóknak, annak 10 évre van szüksege, és végül kihoz egy 180 márkás aranyos kötetecskét, amit karácsonyi ajándékként bankigazgatóknak küld szét.

Tanulság: ha belevetjük magunkat ebbe a kalandba, vég nélküli jogvitákat kockáztatunk, és nehéz helyzetbe kerülünk. A könyvet majd valószínűleg elkobozzák, de ez nem olyan, ami ezek után annál gyorsabban elkel a pult alatt, ez egyszerűen eltűnik a kirakatból. Talán el lehet adni 2–3 év múlva egy zsebkönyvkiadónak, de addig sok pénzért fektettünk be, és semmit nem láttunk belőle viszont.

Nagyon sajnálom, a könyv mint olyan megérné a fáradságot. De nem kezdetünk el még detektívesdit is játszani. Én inkább nem nyúlnék hozzá.

Marcel Proust: Az eltűnt idő nyomában

Kétségtelenül igényes mű, talán kissé hosszú, de ha zsebkönyvsorozatot készítünk belőle, mindjárt el lehet adni.

Mindenesetre nem a mostani állapotában, itt még sok a tennivaló, a kézirat alapos feldolgozásra szorul. Az egész központozást át kell például vizsgálni. A mondatok túl hosszúak, némelyik több, mint egy oldalt kitesz, ez nagyon fárasztó. Egy beható átdolgozás során, mely legfeljebb háromsorosra rövidítené, sűrűbben felosztaná őket, betoldana egy-egy bekezdést, a szöveg sokat nyerne.

Ha a szerző nem vállalná ezt, inkább hagyjuk békén a dolgot. A jelenlegi formájában a könyv – hogy is mondjam – kissé fullasztó.

Umberto Eco: Platón a sztriptíz-bárban. Paródiák és travesztiák. /Hanser Verlag, München/ A német változatból fordította:

Bódds Beáta